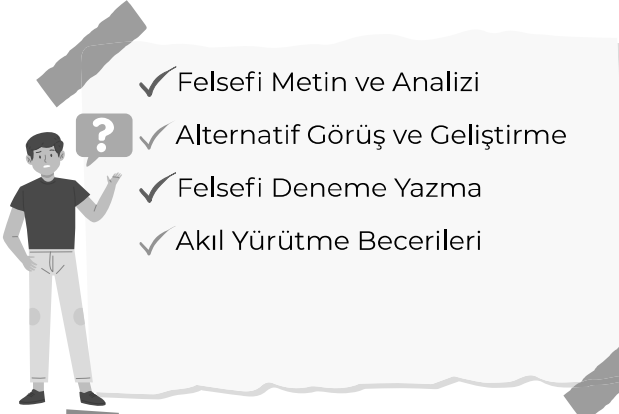

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ?

- ✓ Felsefi Metin ve Analizi
- ✓ Alternatif Görüş ve Geliştirme
- ✓ Felsefi Deneme Yazma
- ✓ Akıl Yürütme Becerileri

Bir fikrin anlaşılması, değerlendirilmesi, felsefi bir içerik kazandırılması, yeni bir fikrin oluşturulması veya yeniden kurgulanması gibi temel aşamalar "felsefe yapmak" olarak değerlendirilebilir.

Felsefe yapmanın en etkili yolu, felsefi okuryazarlık becerisini geliştirmektir.

FELSEFİ OKUR YAZARLIK

- » Felsefi okuryazarlık, felsefenin temel terim ve kavramları ile ilgili yeterli donanımı gerektirir.
- » Felsefe okuru olmak, metinleri felsefi bir ilgiyle anlayabilmekle başlar.
- » Felsefe okur yazarlığı, bir kişinin okuduğu metni sadece okumakla kalmayıp o metni eleştirel çözümlenmeye tabi tutabilmesi ve gerekirse alternatif metinler üretebilmesidir.
- » Felsefe okur yazarlığı belli bir mihnet hazırlığı gerektirir. Örneğin Kant'ı okurken ondaki ritmi takip edebilmek için zihni olarak her bir kavramı kavuşturmak gerekir.

FELSEFİ METİN VE ANALİZİ

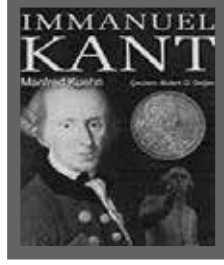
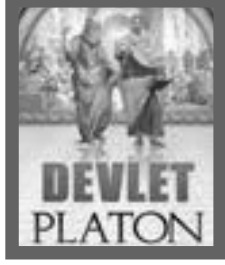
Herhangi bir ifadenin belirli bir düzen içinde yazılı olarak somutlaşmış hâline **metin** denir.

Felsefi konuları ele alan, felsefi problemler üzerine duran metinlere **felsefi metin** denir.

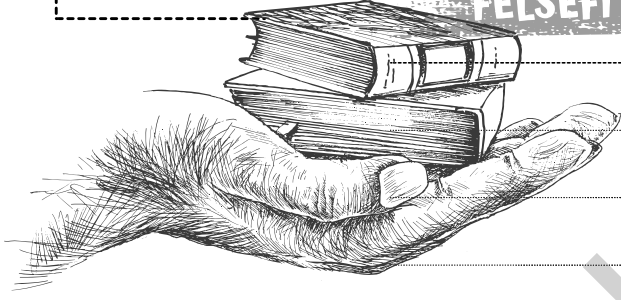
- » Felsefi metinler; edebiyat, günlük gazete, dergi ve bilimsel makale gibi metinlerden farklılık gösterirler.
- » Felsefi metin, filozofun bir sorun hakkındaki fikri doğrultusunda oluşur. Filozof, o sorun üzerindeki sorgulama ve akıl yürütmeleriyle metnini adım adım örer. Metnin öğelerinin kendi içinde tutarlı bir yapı sergilemesine dikkat eder.

FELSEFİ METİN ÖRNEKLERİ

Felsefi metin analizi, felsefi bir metni eleştirel yöntemler kullanarak okumak anlamına gelir.

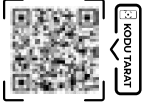
FELSEFİ METİN OKUMANIN İNCELİKLERİ

- Felsefe okumaya hazırlık
- Anlamak için okuma
- Etkin okuma
- Eleştirel okuma

FELSEFİ BİR METİN ANALİZİ NASIL YAPILIR?

- Temel görüşün ikna ediciliği ve sağlamlığı ortaya konur.
- Felsefi metin bütünsel olarak değerlendirilir. Filozofun yaşadığı dönemin koşulları göz ardı edilemez.
- Felsefi metin, dilsel açıdan incelenerek ifadelerin anlamsal kontrolü yapılır.
- Felsefi metindeki çıkarımlar mantıksal açıdan incelenir. Bunların akıl ve mantık ilkeleriyle olan tutarlılığı kontrol edilir.
- Felsefi metnin ana fikrine destek olan argümanlar belirlenir.
- Felsefi metnin öğeleri ayrıştırılır, aralarındaki ilişki belirlenir.
- Felsefi metinde geçen temel görüşler bulunur. Ana problem belirlenir.
- Felsefi metinde, kavram ve problemlere dikkat edilerek okunur.

ÖRNEK FELSEFİ METİN

İ. Kant'ın "Salt Akılın Eleştirisi" kitabından örnek bir metin

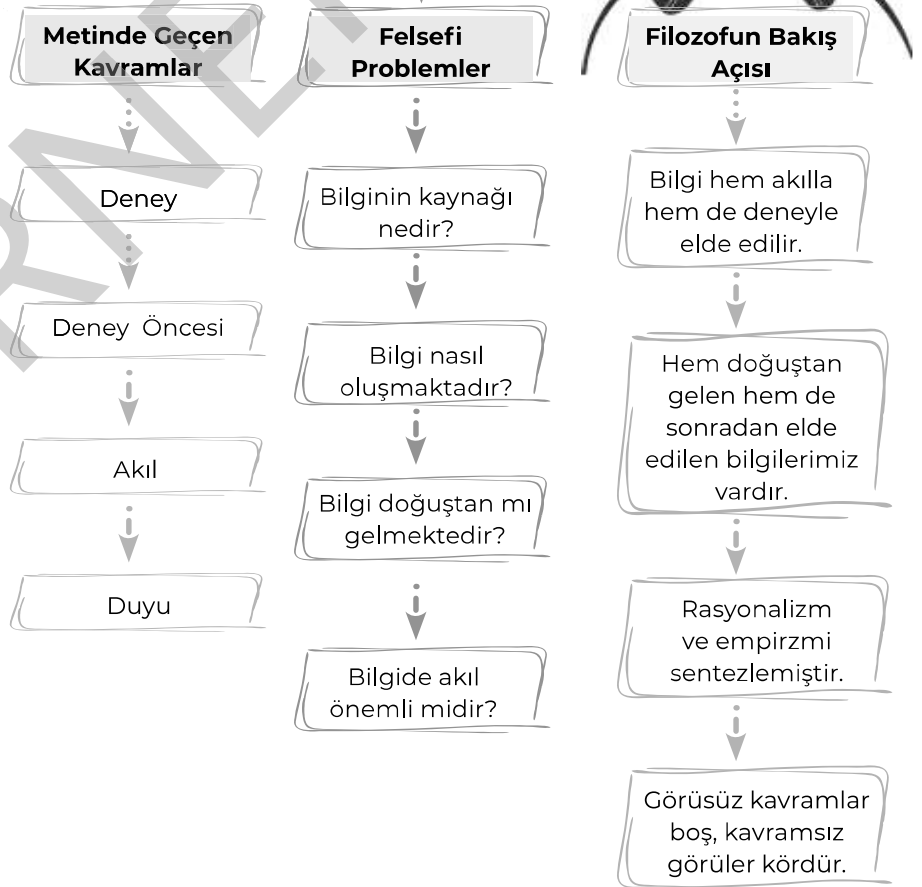
Bütün bilgilerimizin deneyle başladığına hiç şüphe yoktur çünkü bilgi yetimiz, bir yandan duyularımızı kımıldatarak kendiliklerinden tasavvurlar meydana getiren, öbür yandan da bu tasavvurları karşılaştırmak, bağlamak, ayırmak ve böylece de duyu izlenimlerinin ham maddesini deney denilen objelerin bir bilgisi hâlinde işlemesi için aklımızın çalışmasını harekete geçiren objelerle değil de neyle uyandırılıp işletilebilirdi? Demek ki bizde zamanca hiçbir bilgi deneyden önce gelmez ve bütün bilgiler deneyle başlar. Bilgimiz deneyle başlar ama bundan dolayı bütün bilgilerimiz deneyden çıkmaz. Deneyle elde edilen malzemenin akıl tarafından işlenmesiyle bilgi oluşur.

ALTERNATİF GÖRÜŞ GELİŞTİRME

Alternatif görüş geliştirme; çok yönlü düşünmenin, farklı boyutlarda olasılıklarında dikkate alınması sonucunda, bağlama duyarlı kalarak, neden-etki-sonuç ilişkisi kurarak önem ve öncelik belirleyerek ve şartları göz önünde bulundurarak yol ve yöntemler arasından uygun olanı seçme ve oluşturma becerisidir.

Farklı açılardan bakabilen insanlar farklı görüşler geliştirebilirler. Farklı görüşler geliştirebilen insanlar ise insanlığın ilerlemesi açısından önemli sorumluluklar almışlardır. Entelektüel değişim ve ilerleme her çağda yeni fikirlerle gerçekleşmiştir.

Metnin Analizi

☞ Alternatif görüş geliştirmek için eleştirel düşünmek çok önemlidir. Çünkü felsefe yapmak eleştirel okumakla olanaklıdır.

☞ Filozof, üzerine düşündüğü probleme cevaplar ararken konu üzerine düşünmüş diğer filozofların ilgili metinlerini okur ve eleştirel bir düşünme ile ele alır. Farklı açılardan konuya yaklaşmak ister, farklı yol ve yöntemlerle konuyu yeniden değerlendirir. Bu bakımdan felsefe çok yönlü bir etkinliktir.

☞ Eleştirel olmak sunulan her şeye karşı gelmek demek değildir. Eleştirmek bir düşünceyi, bir metni, bir eseri, bir yargıyı inceleyerek doğruluk ve yanlışlığını ortaya çıkarmak ve gerçek değerini belirtmektir.

ELEŞTİREL DÜŞÜNME

☞ Eleştirel düşünme, bireyin herhangi bir şeyin geçerliliğini değerlendirmek için kullandığı disipline edilmiş bir düşünme biçimidir.

☞ Eleştirel düşünme; bir olayın rasyonel, şüpheci, sorgulayıcı ve tarafsız bir şekilde analiz edilmesidir.

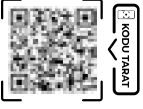
ELEŞTİREL DÜŞÜNMENİN ÖNEMİ

☞ Neyi düşünmesi, neye inanması, ne yönde karar vermesi, nasıl davranması hatta neye gülmesi gerektiği konusunda bir otorite figürüne bağlı olan, eleştirel düşünmeyen, sorgulamayan bireylerden; kendilerini, toplumu ya da evreni anlamaları beklenemez.

☞ Bireylerin yaşamı sorgulamaları; doğruyu ve yanlış ayırt etmeleri; gittikçe artan ve kirlenen bilgiyi, sunulan iddia ve önermeleri eleştiri süzgecinden geçirmeleri; görüşlerini sağlam gerekçelerle desteklemeleri; otorite bağımlılığından kurtulmaları ise ancak akıllarını kullanmaları ile olanaklıdır. Bu da bireylerin eleştirel düşünme becerileriyle ilgilidir.

Felsefi Metinle İlgili Alternatif Görüş Geliştirecek Kişinin Kendisine Sorması Gereken Sorular

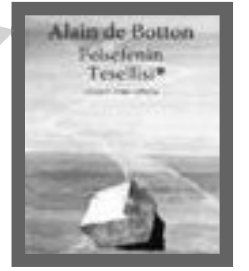
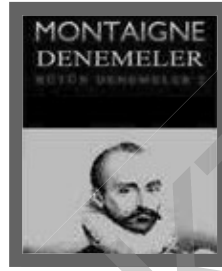
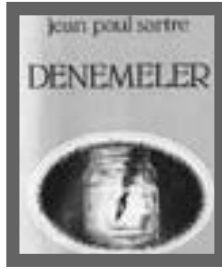
- ☞ Metindeki argümanlar ikna edici mi?
- ☞ Metinde bana doğru gelmeyen görüş ve argüman var mı?
- ☞ Hangi görüş ve argümandan etkilendim?
- ☞ Metinden neler öğrendim?
- ☞ Metindeki çürütülebilecek argümanları nasıl ve hangi yöntemle geliştirebilirim?
- ☞ Metindeki argümanları ben olsam nasıl temellendirirdim?
- ☞ Metindeki görüş ve argümanlara katılıyor muyum?
- ☞ Metnin yenilikçi yönleri nelerdir?

FELSEFİ DENEME YAZMA

DENEME NEDİR?

Herhangi bir konuda duygu, düşünce ve görüşleri paylaşmak adına kaleme alınan metinlere deneme denir.

Felsefi Denemenin Özellikleri

Deneme yazıları adından anlaşılacağı üzere sadece denemeden ibaretir. Yani çok iddialı değildir.

İnsanın doğallığına dayanan metinler biçimindedir.

Genel itibarıyla bir şeyi kanıtlama kaygısı da taşımazlar.

Kanıtlanma zorunluğu yoktur. Ancak felsefi metinler sağlam gerekçelerle temellendirilmelidirler.

Felsefi denemeler ise sorgulayıcı, tutarlı ve sistemli bir yol izlerler. İleri sürülen görüşler temellendirilir ve mantıksal olarak ikna edicidirler.

1

Felsefi denemeler, rastgele akla geldiği gibi yazılmaz, belli bir plana göre yazılır.

2

Felsefi deneme, yazarın kişisel görüşünü ortaya koyar.

3

Felsefi deneme, mantık ilkeleri kullanılır.

4

Felsefi denemelerde, felsefi kavramlara yer verilir. Eğer anlaşılmasından kuşku duyuluyorsa açıklaması yapılır.

5

Felsefi denemeler, kendi içerisinde tutarlıdır.

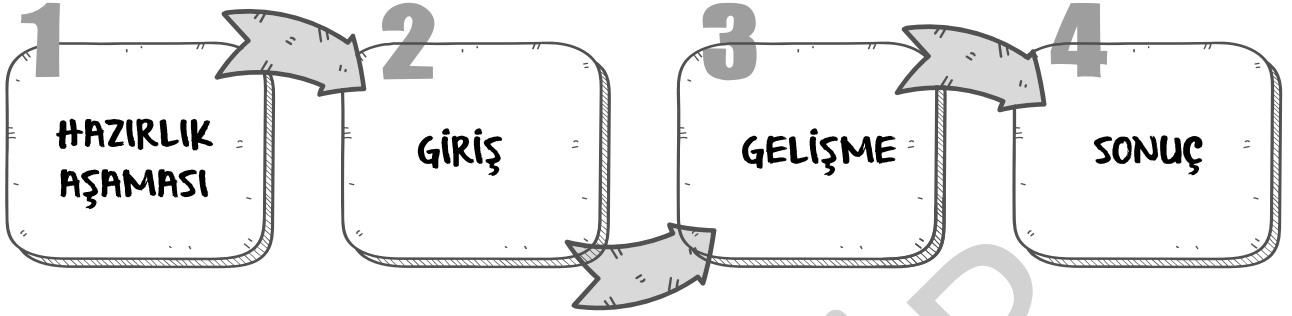
6

Felsefi denemede, kullanılan terimlere zaman zaman farklı anlamlar yüklenebilmektedir. Örneğin Kant ve Husserl'in fenomen kavramına farklı anlamlar yüklemesi gibi...

7

Felsefi deneme, kanıtlarla temellendirilmiş bir metindir.

FELSEFİ DENEME YAZMANIN AŞAMALARI

FELSEFİ DENEME YAZIMINA YÖNELİK BAZI ÖNERİLER

1 Felsefi deneme yazmadan önce iyi bir okuma yapmalısınız. Yaptığınız okumalarla ilgili notlar almalısınız.

2 İleri süreceğiniz argümanın aşamalarını adım adım belirleyip taslak bir yazı oluşturmalsınız.

3 Taslak yazınızı başkalarına anlatınız ve onlarla tartışınız. Bu durum argümanınızın güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeniz açısından önemlidir.

4 Taslak yazınız hakkında araştırmanızı derinleştirerek argümanınızın temellerini sağlamlaştırınız.

5 Taslağınızın tüm detayları üzerinde uzun uzun düşünüp gerekli düzenlemeleri yapınız. Bu durum, düşüncelerinizin olgunlaşması açısından önemlidir.

6 Denemede başkasının sözünü kullandıysanız kaynağını belirtiniz.

7 Dil bilgisi yönünden yazıda hata olmamasına dikkat etmelisiniz. Sade bir dil kullanmalı ve tekrar cümlelerden kaçınmalısınız.

8 Yazıda belirtilen görüş ve delillerin konuyla alakalı olmasına ve mantıksal tutarlılığına dikkat etmelisiniz.

9 Denemenin giriş bölümü çarpıcı, ilgi çekici ve merak uyandırıcı olmalı.

10 Denemede verilmek istenen her ana düşünce için farklı bir paragraf açılmalıdır.

11 Denemenin sonunda konu özetlenmeli, ucu açık cümleler kullanılmamalı, yazının sonuna gelindiği belli edilmelidir.

12 Deneme yazımının bitiminden sonra denemenin ana fikrini ve ana temayı en iyi özetleyecek çarpıcı bir başlık konulmalıdır.

